

בתולה נשאת פרק ראשון כתובות י"א.

עין משפט נר מצוה

כב א מיי פ"ח מהל' אשות ה"ל א סמג עשין מח טו"ש"ע א"ש"ע"י קו סעי' ג'
 כג ב מיי פ"ח מהל' אסורי ביאה ה"ל א סמג לאוין קח טו"ש"ע יו"ד ק"י רמב"ם א'
 כד ג מיי פ"ד מהל' זכיה ה"ל"ב סמג עשין פ"ב טו"ש"ע חו"מ ק"י רמב"ם א' וטו"ש"ע יו"ד ק"י רמב"ם א'
 כה ד ה"ו א מיי פ"ח מהל' גמלי' מנפס ה"ל"ב טו"ש"ע יו"ד ק"י רמב"ם א'
 כו ה מיי פ"ח מהל' אשות ה"ל"ב טור א"ש"ע ק"י ס'
 כז ט מיי פ"ח מהל' אשות חו"מ ק"י רמב"ם א' וטו"ש"ע ש"ס ק"י רמב"ם א' וטו"ש"ע ש"ס ק"י רמב"ם א'
 כח י מיי פ"ח מהל' אשות חו"מ ק"י רמב"ם א' וטו"ש"ע ש"ס ק"י רמב"ם א'
 כט כ מיי פ"ח מהל' אשות חו"מ ק"י רמב"ם א' וטו"ש"ע ש"ס ק"י רמב"ם א'

מטבילין אותו על דעת ב"ד משום דוכות הוא. ותימה להא זכיה הוא מטעם שליחות דכיון דוכות הוא לו אן סהדי דעבד ליה שליח דמוכח בפ"ק דצ"מ (דף י"ג.) גבי חצר משום יד איתרביא ולא גרע משליחות וא"כ היאך זכין לקטן והלא אין שליחות לקטן כדלמרינן בציחור

נשך (שם ע"א): ועוד דלכתי עובד כוכבים הוא ואמר"י התם דקטן דלמי לכלל שליחות אית ליה זכיה מדרבנן עובד כוכבים דלא אחי לכלל שליחות אפילו זכיה מדרבנן לית ליה ונראה לר"י דהכא נמי דזכין לו מדרבנן כדלמרינן התם דקטן אית ליה זכיה מדרבנן ואלע"ג דלכתי עובד כוכבים הוא הא אחי לכלל שליחות א"נ כיון דנשך זכיה נעשה ישראל הוא ליה כשראל גמור לענין זכיה וא"כ היכי הו"י גר מדרבנן ושרינן ליה צנת ישראל וקידושי קידושין הא מן המורה עובד כוכבים הוא וי"ל דקסבר כמ"ד בהאשה רבה (יבמות דף פ"ט): ליש כח ציד חכמים לעקור דבר מן המורה בקום ועשה וזי פריך מאי קמ"ל הוה מזלי לשנויי קמ"ל ליש כח ציד חכמים לעקור דבר מן המורה בקום ועשה וזי מתרי טעמי נקט והא דלמרי"ב בריש ב"ק סורר (פסח"ד דף ס"א: ושם) גבי גול הגר אס אן אן לאיש גולא אית אמה ר'רין לחזר אחריה אס יש לו גולא אצל קטן אי אמה ר'רין לחזר אחריה כו' משכחת לה גר קטן מן המורה בעצרת שנתגירה (כדלמרי"ב ב"ק דף פ"ט) (יבמות דף ע"ח. ע"ט) ועוד עובד כוכבים מעוברת שנתגירה צנה אין ר'רין טבילה והו"י גר מן המורה דשראל גמור הוא ואית ליה ממון מן המורה כגון שירש את אמו ואי אמה ר'רין לחזר עליו שאין לו יורשין שאינו מוליד ואחיו מן האס אין יורשין אותו ולפי ספריה דגרסינן צ"מ (דף ע"א): זכיה מיהא אית ליה ולא גרס מדרבנן ניהא דמלי למימר דאית ליה זכיה מן המורה ועובד כוכבים קטן כיון דנשך להמגיר חשבינן ליה כשראל קטן ואלע"ג דזכיה הוא מטעם שליחות ואין לו שליחות מן המורה כגון להפריש תרומתו דשמה היה רוצה לפוטרה צנטה אמת או שמה היה רוצה להעדיף אצל הכא שזכות גמור הוא לו יש לו שליחות: **מהו דתימא עובד כוכבים בהפקירא ניהא ליה.** ואלע"ג דרבנן פליגי א"ר מאיר צ"פ קמא דגיטין (דף י"ג.) ולית להו טעמא דבהפקירא ניהא ליה ה"מ גבי עבד שאינו חושש בהפקירא שמפקיע עמנו מן השעבוד

אף אנו נאמר. אף אנו נדרוש את השמות מה לשון איילונית שקראו חכמים לאשה שאינה ראיה לילד: דוכריני. לשון איל תמיס דמתרגמינן דכר שלים (ויקרא ה.) הרי היא כאלו שאינו יולד: **גמ'** (על דעת צ"ד.) אס אין לו מעטלין. דאין לך גר בלא מילה וטבילה: על דעת צ"ד. שלשה יהו צטבילתו כדן כל טבילה גרי שצריכין ג' והן נעשין לו אכ והרי הוא גר על ידיהן ומגעו זיין כשר: **מהו דיהא עובד כוכבים בהפקירא ניהא ליה.** וחזק הוא לו ואין אדם נעשה שליח לאדם לחובתו שלא בפניו כלומר שלא מדעתו וקטן לאו בר דיעה הוא: דהא גבי עבד ק"ל צ"פ"ק דגיטין (דף י"ג.) דודאי בהפקירא ניהא ליה נוח לו להיות עבד דיהא מותר בהפקירא וימת השפחות מהות בן חורין להיות מותר צנת ישראל דלא זילא ליה ולא שכיחא ליה להפקירא: **קמ"ל.** הכא דגבי עובד כוכבים קטן לא למרינן הכי: **דמי מילי.** דניהא ליה בהפקירא: **גדול.** שגדל [צמדות] הפקירות וטעמי ליה טעמא דאיסורא: **הגדילו.** קטנים שנתגירו ואפי"ו עם אביהן: **יכולין למחוס.** ולומר אי אפשרינו להיות גרים וחזרין לסורן ואין לנו לענשן צ"ד ואפי"ו ידיו תקיפה ואס קדש אשה משמיחה אינה צריכה גט להיות כשראל מומרי": **למי גדלה.** לא היצין לה עד שתגדיל: **צונ יכילה למחוס.** ואס מיחמה הכי היא כשראלית מומרת": לענשן ככל עונשי צ"ד: **שיש להן קנס.** נ' כסף אס יאנסו: **הא על הממורת.** ואלע"ג דלא קרינן ציה ולו תהיה לאשה שיהי אינה ראויה לקיימה אפילו הכי יש לה קנס כדלקמן [ע"ג]: **אזני לא אמר כרנא.** דמוטיב מנקסא דקסבר לאו תיבתא היא דטעמא דקנסא שלא יהא חוטא נשכר לטעמא: **רנא לא אמר כזני.** דמוטיב מכתובה דהתם טעמא מאי תקינו לה רבנן כמזנה שלא תהא קלה בעיניו להוציאה וכל זמן שלא מיחמה גיורת היא ועבדינן לה תקנתא: **מתני' הא על הקטנה.** פחותה מצת שלש שאין ביאתה ציאה שהרי בתוליה חזרין: וקטן. פחות מכן משע שאמרו חכמים אין ביאתה ציאה וצא על הגדולה: **ומוכס עץ.** שנתקע לה עץ בצומת מקום: **כחובטן מאסיס.** אס נשאו לאיש אחרי כן לא אכדו צדק את כחובטן אס נאשה סתם ולא פירש לה כלום: **צחולה.** שהיא אלמנה או גרושה או חלואה: **מן הנישואין.** כגון שנכנסה לחופה ומת בעלה צחוקת שלא נעצלה: **כחובטן מנה.** אס ניסת לאחר סתם כחובטה מנה צחוקת בעולה קיימא משנכנסה לחופה: ואין

אף אנו נאמר איילונית דוכרנית דלא ילדה: מתני' הגיורת והשבויה והשפחה שנפדו ושנתגירו ושנשתחררו פחותות מבנות שלש שנים ויום אחד כתובתן מאתים ויש להן טענת בתולין: גמ' אמר רב הונא גר קטן מטבילין אותו על דעת בית דין מאי קמ"ל דוכות הוא לו וזכין לאדם שלא בפניו תנינא: וזכין לאדם שלא חבין לאדם שלא בפניו מהו דתימא עובד כוכבים בהפקירא ניהא ליה דהא קיימא לן דעבד ודאי בהפקירא ניהא ליה אבל קמן זכות הוא לו לימא מסייע ליה הגיורת והשבויה והשפחה שנפדו ושנתגירו ושנשתחררו פחותות מבנות שלש שנים ויום אחד מאי לאו דאטבליניהו על דעת בית דין לא הכא במאי עסקינן כבר שנתגירו בניו ובנותיו עמו דניהא להו במאי דעביד אבוהון אמר רב יוסף הגדילו יכולין למחות אתיביה אביי הגיורת והשבויה והשפחה שנפדו ושנתגירו ושנשתחררו פחותות מבנות שלש שנים ויום אחד כתובתן מאתים ואי ס"ד הגדילו יכולין למחות יהבינן לה כתובה דאולה ואכלה בנייתה ולכי גדלה לכי גדלה נמי ממחייא ונפקא יכוין שהגדילה שעה אחת ולא מיחתה שוב אינה יכולה למחות מתיב רבא אלו גערות שיש להן קנס הבא על הממורת ועל הנתינה ועל הכותית ועל הגיורת ועל השבויה ועל השפחה שנפדו ושנתגירו ושנשתחררו פחותות מבנות שלש שנים ויום אחד יש להן קנס ואי אמרת הגדילו יכולין למחות יהבינן לה קנס דאולה ואכלה ונפקא כיון שהגדילה שעה אחת ולא מיחתה שוב אינה יכולה למחות אביי לא אמר כרבא התם קנסא היינו טעמא א"כ שלא יהא חוטא נשכר רבא לא אמר כאביי ככתובה היינו טעמא שלא תהא קלה בעיניו להוציאה: **מתני' הגדול שבא על הקטנה וקטן שבא על הגדולה ומוכת עץ כתובתן מאתים דברי רבי מאיר ור"כ"א מוכת עץ כתובתה מנה בתולה אלמנה גרושה וחלוצה מן הנישואין כתובתן מנה ואין**

(א) [ע' מוס' גיטין ה': ד"ה וזה ק"ל] (ב) [עירובין פ"א: יבמות ק"י: וי"ד] (ג) [ע"ג י"ג. ע' מוס' ט"ז] (ד) [קשה א"כ ממי מעט שעת המחה דהא בקטנות אינה יכולה למחות כריי י"ל כגון שהמחילה מנחה גינת יום לפני גדלותה וכן נהגה יום או יומים לאחר גדלותה. ת"י ע"ה"ג] (ה) [קטן כע. צ"ק לח': (ו) [יבמות כ"ב: וי"ד] (ז) [יבמות פ"ט. לקטן ג"ט: ד"ג] (ח) [לקטן י"ג. ע' ו"ל גר קטן] (י) [כ"ס"א: משומה, (כ) [כ"ס"א: משומה, (ל) [יבמות כ"ב. מ] (מ) [ע"ג מוס' צ"ק קט: ד"ה קטן ומוס' סנהדרין ס"ה].

גלוין הש"ס

גמ' שלא היה חוטא נשכר. פ"ב דלהל מ"ז ח"ב דף ק"ע"ג. תוס' ד"ה לבי גדלה. א"ת והלא כבר גדולה. עיין נדה מ"ד ע"ב מוס' ד"ה שלמים יום:

מוסף רש"י

זכין לאדם שלא בפניו ואין חבין לאדם שלא בפניו. אין אדם יכול לעשות שלמו שלא מדעתו לנכר שהוא מוכה או הפסד [קדושין כ"ג] ואין אדם נעשה שליח לאדם שלא מדעתו להפקירו, דלא להריותו אפי"ו סהדי דלמי ליה לפיך זמן ואין חבין [חורין כ"ה] דבר שהוא לעמו קרוי מוכה [ע"ג]: וכע"ז ב"מ י"ג דבר שהוא מוח לו שאינו חפץ בו [שם כ"ה]. אלו גערות. דוקא נערה, משנה"ה שמי שפחות עד שתגבר, והס טעם מדמיס שפין גערות לנכרות, אצל קטנה ונוגרת אין לה קנס. שיש להן קנס. אלו גערות. אס נתן לאשה חטום כסף כדכתיב (דברים כ"ג) ומנן האס השוכב וגו' [קמ"ח כ"ה]. ועל הנתינה. מן הכחשנות והא אסורה לקהל דודד גור עליהם כדלמרינן פחותה מצת: ועל סה יומתס וימתי מוס' חושבי' עיני' וטו"ש"ע מ"ס וגו' (יחזקע ט') קרי להו מניסס [קמ"ח כ"ה]. ועל הכותיות. קסבר גיבי אריות הן וישנן כח"ה לא מתחתן כס [שם]. ועל השבויה. ישראלית שנפדת פחותה מצת שלש שנים, דצחוקת בתולה היא, שאפילו נעצלה שצניה בתולה חזרין [שם].

תוספות ר"ד

הגיורת והשפחה ושנשתחררו פחותות מבנות ג' שנים ויום אחד כתובתן מאתים ויש להן טענת בתולין. פי' בהזקת בתולות הן. ואם נמצאת בעולה אומר לה מקחי מקח שנות אברהם כל כתובתה. אמר ר"ה גר קטן מטבילין אותו ע"ד כ"ד. פי' אפי"ו שאין לו אב ואם כגון חנוך שנמצא מושלך או ששבו ישראל קטני פלשתים ב"ד מלין אותם והם ישראל לכל רב. והמורה פי' מטבילין אותו. דאינו גר עד שישמול ירשבו. עיין פרק החולין (דף ט"ו) בפ"ח דיבמות (דף ע"א.) מאי קמ"ל דזכין לאדם שלא בפניו תנינא וזכין לאדם שלא בפניו ואין חבין לו לאדם אלא בפניו. חזקתו בהפקירא ניהא ליה וחזקתו הוא לו. פי' שאין אדם נעשה שליח לחובתו שלא בפניו כלומר שלא מדעת. קמ"ל דה"מ גדול רשעים טעמא דאיסורא אבל קטן זכות הוא [לו]. אמר ר"י ואם הגדילו. פי' הקטנים שנתגירו ואפי"ו עם אביהן יכולין למחות. פי' יכולין לומר אי אפשרינו להיות גרים ואין לנו לעונשם בב"ד. ואפילו ידיו תקיפה. ואם קידש אשה משמיחה אינה צריכה גט להיות כשראל מומר. ודוקא שלא הגיעו לכלל שתי שערות אבל אם הגדילו ולא מיחו אין יכולין למחות ואם מיחו הרי הן כשראל מומר וקדושי' קדושינן. (א) והגדילו דרי' לאו דוקא שבאו לכלל עונשין אלא שבאו לכלל דעת ועדיין לא באו לכלל עונשין: **מתני' הגדול שבא על הקטנה וקטן שבא על הגדולה ומוכת עץ כתובתן מאתים.** דברי ר"מ ור"כ"א מוכת עץ כתובתן מנה. פי' קטנה פחותה מכת' ג' שנים ויום אחד שאין ביאתה ציאה שהרי בתוליה חזרין. וקטן פחות מכן ט' שאמרו חכמים אין ביאתה ציאה לקנות קנין גמור. כגון אם בא על יבמתו דהתם אמרי' אין ביאתה ציאה (א) חשבוה לקנות

אבל גבי עובד כוכבים שאינו משועבד ניהא ליה בהפקירא וכן נראה דאי לא תימא הכי היכי מיימי סייעתא מההוא דגיורת דלמא רבנן היא דלפילו צגדול לית להו בהפקירא ניהא ליה: **אבר קמין** היינו טעמא דרבנן דכחובטן מודה רבי מאיר דוכות הוא לו דלא ניהא ליה בהפקירא כדלמרינן הכא משום דלא טעים טעמא דאיסורא א"נ איירי אף צבד קטן וכגון שהוא של כהן דחזק הוא לו שיהא לחירות לפי שמפסידו מלאכול בתרומה: **ל"ב גדלה.** ווא"ת והלא כבר גדולה היא שיהא נערה כיון שהיא צת קנס ומפרש ר"י לכי גדלה ונהגה מנהג יהודית: **אבר"י** לא אמר כרבא שלא יהא חוטא נשכר. משמע דרז"ל לית ליה טעמא דשלא יהא חוטא נשכר דלמרי"ב צ"פ שסר שנגח ד' וה' (צ"ק דף ע"א: ושם) דקסבר רבי מאיר חוטא גריי אמת הן וקנס הוא דקטני ר"מ צממונס לענין שור שנגח שלא יטמעו צהן ופריך אלו גערות שיש להן קנס הבא על הכותית ואי קניס ר"מ צממונס ה"נ ניקנס ומשני דהכא לא צעי למקנס שלא יהא חוטא נשכר והשתא לרצא דלית ליה הכא טעם דחוטא נשכר היכי מזני משני התם וי"ל דהתם אית ליה שפיר האי טעמא כיון דצדין יש להן קנס דגרי אמת הן אלא דצעי' למקנס להו סברא הוא דמשום טעמא שלא יהא חוטא נשכר מוקמינן לה אדינא אבל הכא סבירא ליה לרצא דמשום טעמא שלא יהא חוטא נשכר אין לימן לה כיון דמן הדין לית לה שהרי עובדת כוכבים גמורה היא אס תמחה וצ"פ אלו גערות (לקמ"ן דף לו): דאית ליה לרצא שלא יהא חוטא נשכר גבי צציה משום דמוקמינן לה צקדושתה: ושמואל

אס ניסת לאחר סתם כחובטה מנה צחוקת בעולה קיימא משנכנסה לחופה: ואין **זכות הוא לו.** והא דתנן צפרק קמא דגיטין (ג"ז ע"ט) האומר מתו גט זה לאשתי ושימרו זה לעבדי רנא לחזור צשיינא יחזור דברי רבי מאיר צבד קטן וכגון שהוא של כהן דחזק הוא לו שיהא לחירות לפי שמפסידו מלאכול בתרומה: **ל"ב גדלה.** ווא"ת והלא כבר גדולה היא שיהא נערה כיון שהיא צת קנס ומפרש ר"י לכי גדלה ונהגה מנהג יהודית: **אבר"י** לא אמר כרבא שלא יהא חוטא נשכר. משמע דרז"ל לית ליה טעמא דשלא יהא חוטא נשכר דלמרי"ב צ"פ שסר שנגח ד' וה' (צ"ק דף ע"א: ושם) דקסבר רבי מאיר חוטא גריי אמת הן וקנס הוא דקטני ר"מ צממונס לענין שור שנגח שלא יטמעו צהן ופריך אלו גערות שיש להן קנס הבא על הכותית ואי קניס ר"מ צממונס ה"נ ניקנס ומשני דהכא לא צעי למקנס שלא יהא חוטא נשכר והשתא לרצא דלית ליה הכא טעם דחוטא נשכר היכי מזני משני התם וי"ל דהתם אית ליה שפיר האי טעמא כיון דצדין יש להן קנס דגרי אמת הן אלא דצעי' למקנס להו סברא הוא דמשום טעמא שלא יהא חוטא נשכר מוקמינן לה אדינא אבל הכא סבירא ליה לרצא דמשום טעמא שלא יהא חוטא נשכר אין לימן לה כיון דמן הדין לית לה שהרי עובדת כוכבים גמורה היא אס תמחה וצ"פ אלו גערות (לקמ"ן דף לו): דאית ליה לרצא שלא יהא חוטא נשכר גבי צציה משום דמוקמינן לה צקדושתה: ושמואל

לגמרי. פי' לא גרעה אותה ביאה ממאמר בגדול. שכמו שמאמר בגדול פוסלה על שאר האהין. כך ביאת [פחותות] ב' ט' פסלה על האהין. עיין בס"פ האשה רבה: מוכת עץ שנתקע לה עץ כתובתה מאתים. פי' לא הפסידו כתובתן אם נישאו סתם ור"כ"א מוכת עץ כיון שאיכדה בתוליה כתובתה מנה: **כחובטן מנה.** אס ניסת לאחר סתם כחובטה מנה צחוקת בעולה קיימא משנכנסה לחופה: ואין